

WYROK W IMIENIU RZECZYPOSPOLITEJ POLSKIEJ

Dnia 20 października 2016 r.

Sąd Okręgowy w Gliwicach VIII Wydział Pracy i Ubezpieczeń Społecznych

w składzie:

Przewodniczący:	SSO Jolanta Łanowy - Klimek
Protokolant:	Małgorzata Skirło

po rozpoznaniu w dniu 20 października 2016 r. w Gliwicach

sprawy J. H. (H.)

przeciwko Zakładowi Ubezpieczeń Społecznych Oddział w Z.

o umorzenie należności z tytułu składek

na skutek odwołania J. H.

od decyzji Zakładu Ubezpieczeń Społecznych Oddział w Z.

z dnia 18 maja 2016 r. **nr** RED- (...)

- zmienia zaskarżoną decyzję w ten sposób, że zobowiązuje organ rentowy do wszczęcia postępowania administracyjnego w sprawie rozpatrzenia wniosku odwołującego J. H. złożonego dnia 22 stycznia 2016 r. o umorzenie należności z tytułu nieopłaconych składek na podstawie ustawy z dnia 9 listopada 2012 r. o umorzeniu należności powstałych z tytułu nieopłaconych składek przez osoby prowadzące pozarolniczą działalność;
- zasądza od Zakładu Ubezpieczeń Społecznych Oddział w Z. na rzecz odwołującego kwotę 360 zł (trzysta sześćdziesiąt złotych) tytułem zwrotu kosztów zastępstwa procesowego.

(-) SSO Jolanta Łanowy – Klimek

Sygn. akt VIII U 1220/16

UZASADNIENIE

Decyzją z dnia 18 maja 2016r. Zakład Ubezpieczeń Społecznych Oddział w Z., powołując się na art. 83b ust. 1 oraz art. 123 ustawy z dnia 13 października 1998r. o systemie ubezpieczeń społecznych (t. j. Dz. U. z 2015r., poz. 121 ze zm.) w związku z art. 61a § 1 kodeksu postępowania administracyjnego, odmówił ubezpieczonemu J. H. wszczęcia postępowania administracyjnego w sprawie rozpatrzenia wniosku złożonego w dniu 22 stycznia 2016r. o umorzenie należności z tytułu nieopłaconych składek na podstawie ustawy z dnia 9 listopada 2012r. o umorzeniu należności powstałych z tytułu nieopłaconych składek przez osoby prowadzące pozarolniczą działalność (Dz.U. 2012r., pozycja 1551). W uzasadnieniu decyzji ZUS zacytował art. 1 ust. 1 ustawy z dnia 9 listopada 2012r. o umorzeniu należności powstałych z tytułu nieopłaconych składek przez osoby prowadzące pozarolniczą działalność w myśl

którego na wniosek osoby podlegającej w okresie od dnia 1 stycznia 1999r. do dnia 28 lutego 2009r. obowiązkowo ubezpieczeniom emerytalnemu i rentowym oraz wypadkowemu z tytułu prowadzenia pozarolniczej działalności w rozumieniu art. 8 ust. 6 ustawy z dnia 13 października 1998r. o systemie ubezpieczeń społecznych (t. j. Dz. U. z 2015r., poz. 121), która przed dniem 1 września 2012r. zakończyła prowadzenie pozarolniczej działalności i nie prowadzi jej w dniu wydania decyzji, o której mowa w art. 1 ust. 8 ustawy, umarza się nieopłacone składki na te ubezpieczenia za okres od dnia 1 stycznia 1999r. do dnia 28 lutego 2009r. oraz należne odsetki za zwłokę, opłaty prolongacyjne, koszty upomnienia, opłaty dodatkowe, a także koszty egzekucyjne naliczone przez dyrektora oddziału Zakładu Ubezpieczeń Społecznych, naczelnika urzędu skarbowego lub komornika sądowego. ZUS wskazał, że we wnioskowanym okresie ubezpieczony nie był płatnikiem składek na ubezpieczenie emerytalne, rentowe i wypadkowe. W ocenie ZUS skoro wniosek o umorzenie należności dotyczy osoby, która w sposób oczywisty nie podlega przepisom przedmiotowej ustawy, właściwym jest odmowa wszczęcia postępowania w sprawie na podstawie art. 61a §1 k.p.a.

W odwołaniu od powyższej decyzji ubezpieczony wniósł o jej zmianę poprzez wszczęcie postępowania administracyjnego i wydanie decyzji umarzającej składki na ubezpieczenie społeczne i zdrowotne za luty 2009r. Odwołujący nie zgodził się z argumentacją organu rentowego powołując się na prawomocną decyzję ZUS z dnia 13 października 2015r., którą ZUS ustalił wysokość zadłużenia ubezpieczonego z tytułu składek na ubezpieczenie społeczne, zdrowotne i Fundusz Pracy za luty 2009r.

W odpowiedzi na odwołanie organ rentowy wniósł o jego oddalenie podtrzymując stanowisko zajęte w zaskarżonej decyzji. ZUS wskazał, że wprawdzie decyzją z dnia 13 października 2015r., na którą powołuje się ubezpieczony, ustalił zaległość odwołującego z tytułu nieopłaconych składek na ubezpieczenia społeczne, zdrowotne i FP za miesiąc luty 2009r., ale decyzję tę wydano na podstawie dokumentów, które w tamtym czasie znajdowały się w systemie. Natomiast na skutek wniosku o abolicję ZUS ustalił prawidłowy schemat podlegania przez odwołującego ubezpieczeniom i stwierdził, że ubezpieczony w spornym okresie podlegał jedynie ubezpieczeniu zdrowotnemu.

Sąd Okręgowy ustalił następujący stan faktyczny:

Ubezpieczony J. H. w dniu 22 stycznia 2016r. złożył wniosek o umorzenie zadłużenia z tytułu nieopłaconych składek na ubezpieczenie emerytalne, rentowe i wypadkowe objętych decyzją z dnia 13 października 2015r.

Decyzją z dnia 18 maja 2016r. (...) Oddział w Z. odmówił ubezpieczonemu wszczęcia postępowania administracyjnego w sprawie rozpatrzenia wniosku z dnia 22 stycznia 2016r. o umorzenie należności z tytułu nieopłaconych składek na podstawie ustawy z dnia 9 listopada 2012r. o umorzeniu należności powstałych z tytułu nieopłaconych składek przez osoby prowadzące pozarolniczą działalność wskazując, że we wnioskowanym okresie ubezpieczony nie był płatnikiem składek na ubezpieczenie emerytalne, rentowe i wypadkowe. W ocenie ZUS skoro wniosek o umorzenie należności dotyczy osoby, która w sposób oczywisty nie podlega przepisom przedmiotowej ustawy, właściwym jest odmowa wszczęcia postępowania w sprawie na podstawie art. 61a § 1 k.p.a.

Sąd ustalił nadto, iż decyzję z dnia 13 października 2015r., ZUS ustalił wysokość zadłużenia ubezpieczonego z tytułu składek na ubezpieczenie społeczne, zdrowotne i Fundusz Pracy za luty 2009r.

Powyższe Sąd ustalił na podstawie akt organu rentowego. Nadto powyższe okoliczności nie były sporne.

Sąd zważył, co następuje:

Odwołanie ubezpieczonego zasługuje na uwzględnienie.

W niniejszej sprawie J. H. złożył wniosek o umorzenie należności powstałych z tytułu nieopłaconych składek za luty 2009r. na podstawie przepisów ustawy z dnia 9 listopada 2012r. o umorzeniu należności powstałych z tytułu nieopłaconych składek przez osoby prowadzące pozarolniczą działalność (Dz.U.2012, poz.1551 ze zm.).

Przedmiotem sporu było ustalenie, czy organ rentowy w sposób zgodny z prawem, odmówił odwołującemu wszczęcia postępowania administracyjnego, mającego na celu rozpoznanie tego wniosku.

Po myśli art. 1 ust. 1 wymienionej ustawy, na wniosek osoby podlegającej w okresie od 1 stycznia 1999r. do 28 lutego 2009r. obowiązkowo ubezpieczeniom emerytalnemu i rentowym oraz wypadkowemu z tytułu prowadzenia pozarolniczej działalności w rozumieniu art. 8 ust. 6 ustawy z dnia 13 października 1998r. o systemie ubezpieczeń społecznych

1) która przed dniem 1 września 2012r. zakończyła prowadzenie pozarolniczej działalności i nie prowadzi jej w dniu wydania decyzji, o której mowa w ust. 8,

2) innej niż pkt. 1

- umarza się nieopłacone składki na te ubezpieczenia za okres od dnia 1 stycznia 1999r., do dnia 28 lutego 2009r. oraz należne od nich odsetki za zwłokę, opłaty prolongacyjne, koszty upomnienia, opłaty dodatkowe, a także koszty egzekucyjne naliczone przez dyrektora oddziału Zakładu Ubezpieczeń Społecznych, naczelnika urzędu skarbowego lub komornika sądowego.

Zgodnie z art. 1 ust.8 ustawy Zakład Ubezpieczeń Społecznych wydaje decyzję określającą warunki umorzenia, w której ustala też kwoty należności, o których mowa w ust.1 i 6, z wyłączeniem kosztów egzekucyjnych.

W niniejszej sprawie organ rentowy, powołując się na treść art. 61a § 1 k.p.a., odmówił ubezpieczonemu wszczęcia postępowania administracyjnego w przedmiocie wniosku o umorzenie należności powstałych z tytułu nieopłaconych składek za luty 2009r. na podstawie przepisów powołanej ustawy z dnia 9 listopada 2012r. Równocześnie w uzasadnieniu zaskarżonej decyzji ZUS powołał się na ustalenia faktyczne odnośnie niepodlegania przez odwołującego obowiązkowym ubezpieczeniom społecznym w okresie spornym i ostatecznie uznał, że ubezpieczony nie jest osobą, o której stanowi przepis art. 1 ust. 1 omawianej ustawy. W konsekwencji ZUS uznał, że ubezpieczony nie może domagać się umorzenia w trybie przepisów ustawy z dnia 9 listopada 2012r. nieopłaconych składek na ubezpieczenie emerytalne, rentowe i wypadkowe.

Tym samym, w ocenie Sądu, organ rentowy powołując się na przepis proceduralny, w istocie dokonał rozstrzygnięcia merytorycznego, o czym świadczą okoliczności powołane w uzasadnieniu zaskarżonej decyzji.

W myśl art. 61a § 1 k.p.a. gdy żądanie wszczęcia postępowania administracyjnego, o którym mowa w art. 61 k.p.a., zostało wniesione przez osobę niebędącą stroną lub z innych uzasadnionych przyczyn postępowanie nie może być wszczęte, organ administracji publicznej wydaje postanowienie o odmowie wszczęcia postępowania.

Przesłanką do wydania postanowienia w trybie art. 61a § 1 k.p.a. jest więc zaistnienie innych uzasadnionych przyczyn uniemożliwiających wszczęcie postępowania. Przyczyny te nie zostały w ustawie skonkretyzowane. Należy przez nie rozumieć takie sytuacje, które w sposób oczywisty stanowią przeszkodę do wszczęcia postępowania; przykładowo, gdy w tej samej sprawie postępowanie administracyjne już się toczy albo w sprawie takiej zapadło już rozstrzygnięcie lub, gdy w przepisach prawa brak jest podstawy materialno-prawnej do rozpatrzenia żądania w trybie administracyjnym. Skoro jednak na skutek odmowy wszczęcia postępowania organ nie prowadzi postępowania administracyjnego i nie rozstrzyga sprawy co do jej istoty, to należy przyjąć, iż w postanowieniu wydanym w trybie art. 61a § 1 k.p.a. organ nie może formułować wniosków i ocen dotyczących meritum żądania. Instytucja odmowy wszczęcia postępowania kończy się bowiem aktem formalnym, a nie merytorycznym (vide wyrok Wojewódzkiego Sądu Administracyjnego w W. z dnia 10 września 2014r., sygn. akt VII SA/Wa 141/14, LEX 1510890). Odmowa wszczęcia postępowania administracyjnego na podstawie art. 61a § 1 k.p.a. z innych uzasadnionych przyczyn, nie może być rozumiana jako sytuacja, w której odmawia się wszczęcia postępowania na podstawie oceny materialnoprawnego elementu sytuacji prawnej obywatela (vide wyrok Wojewódzkiego Sądu Administracyjnego w B. z dnia 23 października 2014r., sygn. akt II SA/Bk 644/14, LEX 1531151).

Mając powyższe na uwadze, należy wskazać, że brak było podstaw do odmowy wszczęcia postępowania administracyjnego. U podstaw decyzji ZUS leży bowiem ocena merytoryczna wniosku odwołującego, a mianowicie uznanie przez ZUS, iż odwołujący nie spełnia przesłanek omawianej ustawy, pozwalających na umorzenie składek. Brak decyzji merytorycznej uniemożliwia również ubezpieczonemu podniesienie zarzutów merytorycznych pod jej adresem.

A zatem w niniejszej sprawie organ rentowy powinien wszcząć postępowanie celem rozpoznania wniosku ubezpieczonego, a następnie – w zależności od poczynionych ustaleń i wyciągniętych wniosków – wydać decyzję merytoryczną o umorzeniu albo o odmowie umorzenia składek.

W konsekwencji powyższych rozważań, Sąd – na podstawie art. 477¹⁴ § 2 k.p.c. – zmienił zaskarżoną decyzję w ten sposób, że zobowiązał organ rentowy do wszczęcia postępowania administracyjnego w sprawie rozpatrzenia wniosku odwołującego J. H. złożonego dnia 22 stycznia 2016r. o umorzenie należności z tytułu nieopłaconych składek na podstawie ustawy z dnia 9 listopada 2012r. o umorzeniu należności powstałych z tytułu nieopłaconych składek przez osoby prowadzące pozarolniczą działalność.

O kosztach zastępstwa procesowego Sąd orzekł w punkcie 2 wyroku, na podstawie art. 98 k.p.c. oraz § 9 ust. 2 rozporządzenia Ministra Sprawiedliwości z dnia 22 października 2015r. w sprawie opłat za czynności adwokackie (Dz.U. z 2015r., poz. 1800).

(-) SSO Jolanta Łanowy – Klimek